

Skaidrojums par Valsts valodas likuma prasību piemērošanu tiešsaistes tirdzniecības vietās – tīmekļvietnēs, interneta veikalos (e-veikalos)

Valsts valodas centrs uzsver, ka ir maldīgi uzskatīt, ka elektroniskā tirdzniecība (e-tirdzniecība) jeb elektroniskā komercija (e-komercija) netiek normatīvi regulēta. Arī uz tiešsaistes tirdzniecību ir attiecināmas **Valsts valodas likuma** prasības.

Ja uzņēmuma saimnieciskā darbība notiek tiešsaistē – tīmekļvietnē, mobilajā lietotnē vai tirdzniecības platformā –, informāciju par piedāvātajām precēm un/vai pakalpojumiem ir jāsniedz valsts valodā, ja šī informācija skar patērētāju tiesību aizsardzību.¹

Ja tīmekļvietnē tiek piedāvāta vai pārdota prece un/vai pakalpojums patērētājam² un tajā sniegta informācija par piedāvāto preci un/vai pakalpojumu (piemēram, norādītas preces īpašības, sastāvs, lietošanas nosacījumi u. tml.), informācijai ir jābūt valsts valodā.

Lai gan pastāv uzskats, ka tiešsaistes tirdzniecībai raksturīga plaša pieejamība un to var attīstīt ģeogrāfiski neierobežotos apmēros, un tai nav piesaistes konkrētai teritorijai, Valsts valodas centrs paskaidro, ka uzņēmums³, kas savu saimniecisko darbību veic tiešsaistē, ir pakļauts Latvijas Republikas jurisdikcijai, t. i., tam ir noteikti pienākumi publiski tiesiskajās attiecībās ar valsti, tostarp ievērot noteikto pārvaldes kārtību. Tātad ir jāievēro prasības attiecībā arī uz valsts valodas lietošanu, publicējot informāciju elektroniskajā vidē.

Tiešsaistes tirdzniecības pamatā ir tieši tīmekļvietnes jeb interneta veikali. Izvēloties un reģistrējot interneta veikala domēna vārdu⁴, Latvijā plaši tiek lietots domēna vārda paplašinājums *.lv*. Tomēr jāuzsver, ka citi lietotie domēna vārda paplašinājumi (piemēram, *.com*, *.eu* u. c.) neatbrīvo Latvijā reģistrētu uzņēmumu no pienākuma informāciju par preci un/vai pakalpojumu Latvijas patērētājiem sniegt valsts valodā. Noteicoša ir preces un/vai pakalpojuma pieejamība Latvijas

¹ Patērētāju tiesību aizsardzība aptver patērētāja kā ekonomiski vājākā līdzēja aizsardzību (speciālais subjekts, publiskā interese) un paredz nodrošināt iespēju ikvienam patērētājam, efektīvi īstenojot savas patērētāja tiesības, ar publiski pieejamo informāciju par piedāvātajām precēm un/vai pakalpojumiem iepazīties valsts valodā, kā arī iespēju iepazīties valsts valodā ar tīmekļvietnes lietošanas noteikumiem, apmaksas noteikumiem, piegādes noteikumiem un citu patērētājam būtisku informāciju.

² Valsts valodas likums aizsargā patērētāja (fiziskās personas) tiesības saņemt informāciju par preci un/vai pakalpojumu valsts valodā.

³ Tiesību subjekts, kas reģistrēts Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra reģistros un kura saimnieciskās darbības veikšanas pamatvieta ir Latvijas Republikā.

⁴ Tīmekļvietnes, interneta veikala adrese digitālajā vidē.

patērētājiem. Šāda prasība pamatojama ar Valsts valodas likuma mērķi⁵ un tā 2. pantā ietverto valodas lietošanas pamatprincipu.

Publiska informācija sniedzama valsts valodā

Atbilstoši Valsts valodas likumā ietvertajiem informācijas sniegšanas noteikumiem sabiedrības informēšanai paredzētajai informācijai primāri ir jābūt valsts valodā. Šī prasība ir attiecināma uz fiziskām un juridiskām personām, kuras savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros sniedz publisku informāciju, kas skar likumīgas sabiedriskās intereses.

Valsts valodas likuma 21. panta ceturtnā daļa noteic, ka uzrakstos, izkārtņēs, afišās, plakātos, paziņojumos vai citos ziņojumos ietvertā informācija, ja tā skar likumīgas sabiedriskās intereses un paredzēta sabiedrības informēšanai sabiedrībai pieejamās vietās, sniedzama valsts valodā, izņemot šā panta piektajā daļā noteiktos gadījumus.

No Valsts valodas likuma 21. panta ceturtnās daļas izriet, ka tiesību normā minētā informācija sniedzama valsts valodā, ja pastāv šādi obligāti priekšnoteikumi:

- a) informācija skar **likumīgas sabiedriskās intereses**;
- b) informācija paredzēta **sabiedrības informēšanai**;
- c) informācija ir **sabiedrībai pieejamās vietās**.

Saskaņā ar Valsts valodas likuma 21. panta piekto daļu Ministru kabinets nosaka gadījumus, kad publiskā informācijā līdztekus valsts valodai pieļaujama svešvalodas lietošana.

Ministru kabineta 2005. gada 15. februāra noteikumu Nr. 130 “Noteikumi par valodu lietošanu informācijā” (turpmāk – Noteikumi par valodu lietošanu informācijā) 4. punkts paredz, ka privātpersonas⁶, publiski sniedzot informāciju, kas ir saistīta ar sabiedrības likumīgajām interesēm, to sniedz valsts valodā vai līdztekus valsts valodai arī svešvalodā.

Tātad publisku informāciju, kas skar likumīgas sabiedriskās intereses, primāri ir jāsniedz valsts valodā. Vienlaikus jāatzīmē, ka līdztekus valsts valodai ir pieļaujama svešvalodu lietošana. Tāpat ir pieļaujams veidot daudzvalodu tīmekļvietnes.

Valsts valodas likuma 21. panta ceturtnā daļa ir imperatīva norma, kas paredz pienākumu noteiktu informāciju sniegt valsts valodā. Savukārt **Noteikumu par valodu lietošanu informācijā** 4. punkts noteic gadījumus, kad līdztekus valsts valodai pieļaujama svešvalodu lietošana. Minēto tiesību normu mērķis ir

⁵ Valsts valodas likuma mērķis ir nodrošināt tiesības brīvi lietot latviešu valodu jebkurā dzīves jomā visā Latvijas teritorijā.

⁶ Fiziskā persona, privāto tiesību juridiskā persona vai šādu personu apvienība.

aizsargāt latviešu valodu saskaņā ar kādu no likumīgām sabiedriskajām interesēm, saglabājot latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas prioritāti pār svešvalodām.

Tīmekļvietne – elektroniskā informācija

Termins *tīmekļvietne* (arī *tīmekļa vietne* vai *vietne*) tiek skaidrots kā informācijas un interaktīvu pakalpojumu sakopojums, kas uzbūvēts no tīmekļa lappusēm un cita veida datiem (attēliem, skaņām u. tml.).⁷ Tātad tīmekļvietne ir viens no informācijas nesēju veidiem. Vienlaikus norādāms, ka Valsts valodas likuma 21. panta ceturtajā daļā ietvertais vārdu savienojums “vai citos ziņojumos ietvertā informācija” nozīmē, ka likumā sniegtais informācijas nesēju uzskaitījums nav izsmeļošs. Tādēļ arī uz tīmekļvietni ir attiecināmas Valsts valodas likuma 21. panta ceturtais daļas prasības, un tajā ietvertā elektroniskā informācija ir uzskatāma par sabiedrības informēšanai paredzētu informāciju.

Tīmekļvietne – pieejama visiem

Tīmekļvietnē publiski sniegtā informācija atbilst Valsts valodas likuma 21. panta ceturtajā daļā ietvertajiem priekšnoteikumiem – paredzēta sabiedrības informēšanai sabiedrībai pieejamās vietās, jo tās mērķis ir informēt sabiedrību par noteiktu precī un/vai pakalpojumu sabiedrībai pieejamā vietā. Jebkurai globālajā tīmeklī publiski pieejamai tīmekļvietnei var piekļūt, izmantojot kādu no tīmekļa pārlūkprogrammām. Līdz ar to tīmekļvietne ir uzskatāma par sabiedrībai pieejamu vietu Valsts valodas likuma izpratnē.

Likumīgas sabiedriskās intereses

Prasība nodrošināt publisku informāciju valsts valodā izriet no likumīgu sabiedrisko interešu aizskārums. Jēdziena *likumīgas sabiedriskās intereses* uzskaitījums sniegts Valsts valodas likuma 2. panta otrajā daļā un tās ir: sabiedriskā drošība, veselība, tikumība, veselības aizsardzība, patērētāju tiesību un darba tiesību aizsardzība, drošība darba vietā, sabiedriski administratīvā uzraudzība.⁸

Jēdziens *likumīgas sabiedriskās intereses* ir atklāts juridisks jēdziens (ģenerālklausula). Piemērojot tiesību normu, kas ietver šādu nenoteiktu tiesību jēdzienu, iestādei katrā konkrētajā gadījumā tā ir jāpiepilda ar noteiktu saturu, ņemot vērā faktiskos apstākļus. Tādējādi jēdziens *likumīgas sabiedriskās*

⁷ Skat. Tēzauris.lv šķirkli “tīmekļvietne”, pieejams: <https://tezauris.lv/timeklvietne>; Latvijas Nacionālā terminoloģijas portāla šķirkli “tīmekļa vietne”, pieejams: <https://termini.gov.lv/kolekcijas/85/skirkklis/465147>.

⁸ Plašāks jēdziena *likumīgas sabiedriskās intereses* skaidrojums ir sniegts vadlīnijās, kas pieejamas Valsts valodas centra tīmekļvietnē: https://www.vvc.gov.lv/sites/vvc/files/media_file/vvcvadlinijas_sabiedribas_interes.pdf.

intereses tīmekļvietnēs var tikt saistīts gan ar patērētāju tiesību aizsardzību, gan ar citiem likumīgu sabiedrisko interešu pamatiem.

Valsts valodas prioritātes princips

Atbilstoši **Noteikumu par valodu lietošanu informācijā** 4. punktam privātpersonas tīmekļvietnē, publiski sniedzot informāciju, kas ir saistīta ar likumīgām sabiedriskajām interesēm, līdztekus valsts valodai var lietot arī svešvalodas. Neatkarīgi no tā, vai tīmekļvietne ir daudzvalodu tīmekļvietne, kurā viena no pieejamajām valodām ir valsts valoda, vai bez iespējām izvēlēties valodu, informācija ir jānodrošina, ievērojot *valsts valodas prioritātes principu*. Proti, jāievēro **Valsts valodas likuma 21. panta septītās daļas** nosacījumi, t. i., ja līdztekus valsts valodai informācijā lietota arī svešvaloda, tekstam valsts valodā ierādāma galvenā vieta, un formas vai satura ziņā tas nedrīkst būt mazāks vai šaurāks par tekstu svešvalodā.

Uzraudzība un kontrole

Valsts valodas likuma un citu ar valsts valodas lietošanu saistīto normatīvo aktu prasību izpildi uzrauga Valsts valodas centrs (konsultatīvā tālruņa numurs 67331814; elektroniskā pasta adrese pasts@vvc.gov.lv). Kontrolējot normatīvo aktu izpildi valsts valodas lietošanas jomā, Valsts valodas centra amatpersonas tiešsaistē pārbauda tīmekļvietnes un interneta veikalus. Pārkāpumu konstatēšanas gadījumā Valsts valodas centrs var piemērot administratīvos sodus vai maznozīmīga pārkāpuma⁹ gadījumā, ievērojot “Konsultē vispirms” principu sniegt skaidrojumu par normatīvā regulējuma valsts valodas lietošanas jomā piemērošanu.

⁹ Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 11. panta pirmo daļu, ja personas izdarītais administratīvais pārkāpums konkrētajos apstākļos nav radījis tādu apdraudējumu tiesiski aizsargātajām interesēm, lai par to piemērotu sodu (maznozīmīgs pārkāpums), amatpersona var neuzsākt administratīvā pārkāpuma procesu, bet, ja tas ir uzsākts, amatpersona var to izbeigt, nepiemērojot sodu. Šajā gadījumā amatpersona, ja to atzīst par lietderīgu, izsaka personai aizrādījumu. Aizrādījums nerada tiesiskas sekas.